B

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-1192015415-1401409059-19/fragment/page=0001

Be 3521 8°
S
ULB Halle 3
006 907 334
Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-1192015415-1401409059-19/fragment/page=0002

מכתב אהבה

אל כל אסירי התקוה המיחלים

אן אלי בני גלות ישראל דיא אויף דיא גאולה ווארטן

מין הערצליכר ליבטאפט גיטריבן :

לראש שנת תסג לפ"ק

נדפס

פעם שנית

בשנת תצ"ג לפרט קטן :

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-1192015415-1401409059-19/fragment/page=0003

לאהובים ידידים חביבים
בני ישראל
לשנה טובה תכתבו ותחתמו

דיא ליבשאפט דיא איך האב צו כל בית ישראל האט איך בוואגן דיזש כתב אן אלי בני
ישראל צום ראש השנה צו כתבן וויל איינש הערצנש וואונש איז כל ימים ולילות מי יתן מציון
ישועת ישראל בשוב ה' שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל: אול טוא תפילה צו הקב"ה אלהי
ישראל שהוא אל לבדו ואין אלהים זולתו דאש ער וואלי שנת גאולו קומן לאזן לשמחת ישראל: עז לאזט
זיך אי אער אול אער אן צו מהומות רבות על כל יושבי הארצות עז וויל מכתת זיין גוי בגוי ועיר בעיר
כי אלהים העמדו בכל צרה: הש"י שפריכט ירמיה קאפ' או' פס' כח' אעשה כלה בכל הגוים אשר
הדחתיך שמה ואתך לא אעשה כלה ויסרתיך למשפט· אויך טייטש איך וויל איין ענדי אאכן איט
אלן פעלקירן דאהין איך דיך צושטרייט האבי אבר איט דיר וויל איכש ניכט איין ענדי אאכן אול איך
וויל דיך ליכטיגן צום גיריכט: אלזו וויל הש"י איט זיינם פאלק ישראל ניכט גאר אויט אאכן גלייך וויא
ער אויך גזאגט ויקרא כו' פס' מד' ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים
לכלתם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלהיהם: אויך טייטש אוב אויך טון דיז איז דא זיא
זיין אין דעם לאנד אירר פיינדי האב איך זיא דאך ניכט פרווארפן אול האב ניכט עקל אן אינן דאש
איכש גאר אויט איט אינן אאכי אול איינן בונד איט אינן גאר אויך העבי דען איך בין גאט איר גאט:
ישעיה נד' פס' י' שטיאט· כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא ימוש וברית
שלומי לא תמוט אמר מרחמך ה' אויך טייטש דען דיא בערגי ווערדן וויכן אול דיא היגל ווערדן
אוואגיקערט ווערדן אול אייני גנאדי זאל ניכט וויכן אול דער בונד איינש פרידנש זאל ניט
אום גיקערט ווערדן שפריכט דיין ערבראר גאט: נון לויטט עש צוואר ביטריבט אן אנגיפירטן אורט
ירמיה דאש הש"י וויל ישראל ליכטיגן שפריכט אויך ישעיה נט' פס' א' ב' הן לא קצרה יד ה' מהושיע
ולא כבדה אזנו משמוע: כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם וחטאתיכם הסתירו
פנים מכם משמוע: אויך טייטש זיהי דיא האנד גאטש איז ניכט קורץ וואורדן דאש זיא ניכט
העלפן קענין אול זיין אור איז ניכט דיק וואורדן דאש עש ניכט הערן זולט· זונדרן אייר פרברעכן
האבן טרענונג גיאאכט צווישן אייך אול צווישן איירם גאט אול איידי זינדן האבן פרבורגן גיאאכט
דאש אנגיזיכט פאר אייך דאש קיין גהער דא איז: דאש לויט זער ביטריבט: אול אוב איאאנד צור
תשובה וואלטי צו פלוכט נעאן זו גהערט דארצו לב חדש ורוח חדשה יחזקאל יח' פס' יג' לא' דאש איז
אן ערטש פון הקב"ה ערביטן תהלי' נ"א פ"ס י"ג לב טהור ברא-לי אלהים וכו' אבר נון ווען פור דער
תשובה דיא עוונות מבדילים זיין בין ישראל לבין אלהים אול דיא חטאות זיין פנים פרבערגן דאש
קיין גיהער דא איז דאש האט איר גרושי צרות גיאאכט בלבבי וויא ישראל ואני עלאי קעני צור
רעכטן תשובה קואן סליחה צו ערלנגן·

אבר דא לייגט ישעיה הנביא אין זולכן צרות לבב איין הערליכי כפרה דאדרורך אן לב חדש
וטהור אול סליחה ביקואן קאן ישעיה נ"ג פ"ה ה' ז' אכן חלינו הוא נשא ומכאבינו סבלם ואנחנו
חשבנהו נגוע מכה אלהים ומענה: והוא מחולל מפשעינו מדכא מעונתינו מוסר שלומנו עליו
ובחבורתו נרפא-לנו: כלנו כצאן תעינו איש לדרכו פנינו וה' הפגיע בו את עון כלנו: אויך
טייטש· פירוואר אונזר קראנקהייט האט ער גיטראגן אול אונזר טמערצן האט ער אויף זיך
גילאדן

גילאדרן אונ׳ איר האבן אין גהאלטן אלז איין גישלאגטן איין גישלאגין גאטש אונ׳ איין גיצנגשטיטן
אונ׳ ער איז גקוועלט פֿון וועגן אונזר זינדן צו שלאגן פֿון וועגן אונזר פֿרברעכן דיא צילטיגונג אונזרש
פֿרידנש איז אויף איהם אונ׳ דורך זייני שטריאן איז אונז היילונג ווידרפֿארן׃ איר אלי וויא שאף
האבן איר גיאירט איין איגליכר אויף זיין וועג האבן איר גיזעהן אונ׳ גאט האט אויף אים אנלויפֿן
גיאאכט דיא זינדי אונזר אלר׃ פס׳ יא׳ בדעתו יצדיק צדיק עבדי לרבים ועונתם הוא יסבול׃ אויך
טייטש דורך זיין ערקענטניש ווירד גרעכט אאכן דער גרעכטי איין קנעכט פֿילי אונ׳ אירי זינדי
ווירד ער טראגן פס׳ יב׳ הערה למות נפשו ואת־פשעים נמנה והוא חטא רבים נשא ולפשעים
יפגיע׃ אויך טייטש ער האט ענטבלעזט צום טויט זייני זעלי אונ׳ ער איז אויט דען איבלטעטרן
גיצעלט אונ׳ ער האט דיא זינדי פֿילר גיטראגן אונ׳ פֿור דיא איבלטעטר גיבעטן׃ דיזי נבואה ווירד
אין דער גמרא סנהדרין פרק יא׳ אנגיפֿירט דאש משיח בן דוד דארין גיאיינט ווערי׃
אמר רב לא אברי עלמא אלא לדויד אמר שמואל למשה ור׳ יוחנן אמר למשיח מה שמו דבי׳ ר׳ שילא
אמרי שילה שמו שנ׳ עד כי־יבוא שילה דבי ר׳ ינאי אמרי ינון שמו שנאמר יהי שמו לעולם
לפני שמש ינון שמו דבי ר׳ חנינא אמרי חנינא שמו שנ׳ אשר לא אתן להם חנינה׃ וי״א מנחם
בן חזקיה שמו שנ׳ כי רחוק ממני מנחם משיב נפשי ורבנן אמרי חוורא דבי רבי שמו שנ׳ אכן
חליינו הוא נשא ומכאובינו סבלם וגו׳ אויך טייטש עש שפראך רביצ איז ניכט בישאפֿן דיא וועלט
און אליין צו דויד שואל שפריכט צו משה ר׳ יוחנן שפראך צו משיח׃ וואש איז זיין נאמי דיא פֿון
הויז ר׳ שילא זאגן שילה איז זיין נאמי שנ׳ ביז דאש שילה קואי׃ דיא פֿון הויז ר׳ ינאי שפראכן
ינון איז זיין נאמי שנ׳ זיין נאמי ווירד זיין אין איביגקייט פֿאר דער זוני ינון זיין נאמי׃ דיא פֿון
הויז חנינה זאגן חנינה איז זיין נאמי שנ׳ דאש איך אייך ניכט וויל געבן חנינה אונ׳ עטליכי זאגן
מנחם בן חזקיה איז זיין נאמי שנ׳ דען ער האט ענטפֿערנט פֿון איר דען מנחם דער אייני זעל
ערקוויקט׃ אונ׳ רבנן זאגן ער הייסט (חיוורא) אויזעציגר דאש הויז רבי שנ׳ פֿירוואר
אונזר קראנקהייט האט ער גיטראגן אונ׳ אונזר שמערצן האט ער אויף זיך גילאדן וגו׳ וועלכש
עבן דיא אנגיפֿירטן ווארטי ישעיה זיין׃
נון זעהט ישראל איז אין גלות פֿון וועגן זיינר אייגן זינדי ירמיה ל׳ פס׳ טו׳ שפריכט הקב״ה
מה תזעק על מכאובך על רב עונך עצמו חטאתיך עשיתי אלה לך׃ אויך טייטש
וואש שרייסטו איבר דיינן שאדן וואזער פֿרדרבליך איז דיין שמערץ׃ וועגן דער מעניגי דיינר זינדי
שטארק זינד דייני מיזטאטן׃ האב איך דיר זולכש גיטאן׃ אונ׳ איר האבן ערזעהן אויט ישעיה
נט׳ דאש אייערי זינדן אייך אונ׳ אייערן גאט פֿון איינאנדר טרענין אונ׳ זיין פנים פֿון אייך פֿרבערגן דאש
ער אייך ניכט הערי׃ אויך דניאל דער פֿארנעאשטן איינר אויט דען חסידים (יחזקאל י״ח פס׳ י״ד)
האט זו וואול זייני אלז זיינש פֿאלקש זינדי ביקענט דניאל ט׳ פס׳ כ׳ אונ׳ דען זעלבן זינדן דיא שולד
בייגיאעסן אלש אונגליקש נאך תורת משה פס׳ יא׳ יב׳׃ זו איז אבר דעמנאך איין אנדר דער ניכט
זייני זונדרן אנדריר קראנקהייט אונ׳ זינדי גיטראגן האט פֿון דעם דער פסוק זאגט (אכן חלינו
הוא נשא וגו׳ פֿירוואר אונזר קראנקהייט האט ער גיטראגן וגו׳ (והוא מחולל מפשעינו וגו׳)
אונ׳ ער איז גיקוועלט פֿון וועגן אונזר זינדי אונ׳ דער איז משיח נאך דער גמרא׃ ישעיה נג׳ פס׳ ח׳
שטיאט מפשע עמי נגע למו׃ טייטש פֿון דער זינדי איינש פֿאלקש איז דיא פלאגי אויף איהם
(דא איז צו וויסן האט למו איז לשון יחיד גלייך וויא ישעיה מ״ד פ״ס טו׳ עשהו פסל ויסגר־למו)׃
ווער זאגט זולכז מפשע עמי נגע למו׃ אים גאנצן קאפיטל פֿינדט זיך קיינר דער זאגן קעני פֿון וועגן

מיינש ואלקש זינדי איז ער גיפלאגט און אליין הקב"ה און דער נביא זו דארף אן אוך קיינן אנדרן דארצו טון דער אלזו זאגי: משלי ל' פ"ו שטיט אל תוסף על־דבריו פן־יוכיח בך ונכזבת: אויך טייטש טוא ניכטש צו זיינן ווארטן אויף דאש ער דיך ניכט שטראף און ווערדשט לוגנר גימאכט: וואלטי מיאנר זאגן דאש איין איגליכר אונטר דען אומות העולם דיא ווארטי אים פסוק שפרעכי (פון וועגן דער זינדי מיינש ואלקש וכו') זו איז דאך זולכש אויז דעם פסוק ניכט גווים גנוג צו פרשטיאן און איז אלזו איין צוואן צו ווידר משלי ל' פ"ו: זו שפריכט השי' דורך דען נביא מפשע עמי נגע למו פון וועגן דער זינדי מיינש ואלקש איז דיא פלאג אויף אים נעמאליך אויף דעם עבד יי הצדיק פ' ו' י"א: ווער איז דאש פאלק של הקב"ה און של נביא ישעיה געוויזליך ישראל:

און אלזו פון וועגן פשע ישראל איז עבד יי הצדיק גפלאגט און אונז ישראל זאגן אכן חלינו הוא נשא וכו: צוואר רש"י און רד"ק ערקלערן זונשט דיז קאפיטל נ"ג ישעיה פון ישראל און אבזונדרליך פון דען צדיקים: עז ווירד אויך ניכט גלייגנט דאש צדיקים זיך הערצליך בטריבן איבר דיא עבירות און שטראפן דער זינדהאפטן מענשן און וואלטן גערן איין כפרה פאר זיא זיין אבר זיא קענן דאך איהרי זינדן און יסורין ניכט טראגן ווי איינר באלד אויז דעם זוהר זאל אנגיפירט ווערן זונדרן משיח האט זיך מוסר גוועזן זיא אלי אויף זיך צו נעמן:

אין דען אנגפירטן אורט אין גמרא פרעגט ר' יהושע בן לוי אימת אתי משיח אמר ליה זיל שאליה לדידיה והיכא יתיב אפיתחא דרומי ומאי סימניה יתיב ביני עניי סובלי חלאים: אויף טייטש ווען קומט משיח· אמן אנטוואורטיט אים געהי הין פרעגי אין זעלבשט: און וואו איז ער· ער זיצט אין דער פפורטן רומי: און וואש איזט זיין קענצייכן· ער זיצט אונטר דען ערמן דיא מיט קראנקהייט בלאדן זינד: הירביי שרייבט רש"י סובלי חלאים מנוגעים והוא נמי מנוגע דכתיב והוא מחולל מפשעינו וכתיב וחליינו הוא נשא: אויף טייטש· דיא מיט קראנקהייט בלאדני זינד זולכי דיא פלאגי ליידן און ער איז אויך איין גיפלאגטר דכתיב ער איז גיפלאגט פון וועגן אונזר זינדי און אונזר קראנקהייטן האט ער גיטראגן: אין זוהר שטיאט דאש האמשיח גירופן האט כל מרעין כל יסוריהון דישראל ייתון וכולהו אתיין עליה ואלמלא דאיהו אקל מעליהו דישראל ונטיל עליה לא הוי בר נש דיכיל למסבל יסוריהון דישראל על עונשי דאורייתא הה"ד אכן חלינו הוא נשא וגו' אויף טייטש אלי שמערצן אלי קראנקהייטן אלי שטראפן ישראל מעגן הערקומן און אלי דיא זעלבן זינד קומן אויף אין און וואו ניט ער זיא פרלייכטרט העט פון ישראל און זיא גנומן אויף זיך ווער קיין מענש גיוועזן דער העט קענן ערטראגן דיא פיין ישראל וועגן דער שטראפן דעז געזעצש דאש איז וואש גזאגט איז פיר וואר אונזר קראנקהייט האט ער גיטראגן וגו' דער גלייכן פינדט זיך אין ילקוט און אנדרן אלטן ביכרן: אין פסיקתא און ילקוט זאגן דיא אבות צו משיח אתה טוב ממנו שסבלת עוונות בנינו ועברו עליך מדות קשות והיית שחוק ולעג בא"ה בשביל ישראל וישבת בחושך וצפר עורך על עצמך וגופך היה יבש כעץ וכוחך יבש כחרס וכל אלו מפני עונות בנינו: אויף טייטש דוא בישט בעשר אלז איר דער דוא גיטראגן האשט דיא זינדן אונזר קינדר און זינד איבר דיך גאנגן שווערי שטענדי צו שטאט און בישט איין שפאט און הון ווארדן אונטר דען פעלקערן אויף ערדן פון וועגן ישראל און בישט גיזעסן אים פינשטרניש און דייני הויט האט גיהאנגן אן דען ביינן און דיין לייב איז פרדורט ווי איין האלץ און דייני קראפט איז פרטרוקנט ווי איין שערבי און זולכז אלז פון וועגן דער זינדי אונזר קינדר: במדרש רות ב' פ' י"ד גשי הלום וגו' מדבר על מלך המשיח גשי הלום קריבי למלכות ואכלת מן הלחם זה לחמה של מלכות

ושבלת

ושבלת פתך בחומץ אלו יסורי׳ שנ׳ והוא מחולל מפשעינו מדכא מעונתינו מוסר שלומנו עליו ובחברתו נרפא לנו אויך טייטש ער רערט אויך דען קעניג משיח אזלכי דיך היא דרעלו נאהי דיך צום קיניגרייך אונ׳ עסי ברוטש דאש איז דאש ברוט דעש קיניגרייכש אונ׳ טונקי דיינן ביסן אין דען עסיג דאז זיינד דיא לייון דא פון גזאגט איז אונ׳ ער איז גיקוועלט פון וועגן אונזר זינדן צו שלאגן פון וועגן אונזר מיסטאטן דאש לייון אונזרש פרידן איז אויף איס אונ׳ דורך זייני שטריאן איז אונז היילונג ווירדפארן: אין ספרי שטעהט ומלך המשיח המתענה והמצטער בעד הפושעים שנ׳ והוא מחולל מפשעינו וגו׳ על אחת כמה וכמה שיזכה לכל הדורות כלן הה״ד ויי הפגיע בו את עון כלנו: אויך טייטש אונ׳ דער קיניג משיח האט ביטריבניש אונ׳ אנגשט אויף זיך גינומן פון וועגן דער זינדר וויא דען גיזאגט איז אונ׳ ער איז גיקוועלט פון וועגן אונזר זינדי וגו׳ וויא זו פיל רעטשו אער ווירד ער גירעכט מאכן אלי גיטלעבטר דאש איז וואש גיזאגט איז אונ׳ דער גאט האט לאזן אנלויפן אויף אין דיא זינדי אונזר אלר: דאהער טרייבט ר׳ משה אלשך איבר ישעיה נג׳ הנה רז״ל פה אחד קיימו וקבלו כי על מלך המשיח ידבר ואחריהם ז״ל נמשך: אויך טייטש זיהי אונזרי לערנר ז״ל האבן מיט איינם אונר ביטטעטיגט אונ׳ עמפפאנגן דאש עש פון מלך המשיח רעדי אונ׳ נאך איגן ז״ל וואלן מיר זו פורטפארן:

ווייל נון דעם אלזו איז מיר ליבשטן בני ישראל דש המלך המשיח איירי יסורין אונ׳ שטראפן פון וועגן איירי עונות גיטראגן זוא ווערדן איירי זינדן ניכט אבדילים זיין בניכם לבין אלוהיכם אונ׳ דיא ערהערונג ניכט מער פרהינדרן וועגן מיר אום דעש זעלבן ווילן לב טהור ורוח חדשה פון הש״י ערטטליך ביטן אונ׳ דארנאך שטרעבן ווערדט רעכטי חרטה ביקומן אונ׳ אין וואראפטר אמונה אונ׳ בטחון פרזיכרט ווערדן בחברתו דורך זייני (דעז משיח) שטריאן מייך רפואה גיטעהי גנעליך סליחה ולב חדש לעשות כל מצוות הש״י ולכבוש את יצר הרע אונ׳ ווירד אלז דען גיטעהן וואש אלה הדברים ד׳ פס׳ ג׳ וגו׳ שטעהט ושב יי אלהיך את־שבותך וריחמך ושב וקבצך מכל־העמים אשר הפיצך יי אלהיך שמה: אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך יי אלהיך ומשם יקחך: והביאך יי אלהיך אל־הארץ אשר־ירשו אבותיך וירשתה והטיבך והרבך מאבותך ומל יי אלהיך את־לבבך ואת־לבב זרעך לאהבה את־יי אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חייך: אויך טייטש דער הער דיין גאט ווירד דיין גיפענגניש ווענדן אונ׳ זיך דיינר ערבראמן אונ׳ ווירד דיך ווירדר זאמלן אויט אלן פעלקרן דאהין דיך גאט דיין גאט צרשטרייט האט: ווען דייני פרשטוסני ווערדן זיין אן דאש ענדי דאש הימלש ווירד דיך גאט דיין גאט פון דאנין זאמלן אונ׳ פון דאנין הולן אונ׳ גאט דיין גאט ווירד דיך ברינגן אין דאש לאנד דאש דייני פעטר ביזעסן האבן אונ׳ דוא ווירשט עש איין נעאן אונ׳ ער ווירד דיר וואל טון אונ׳ דיך מערן מער אלז דייני פעטר אונ׳ גאט דיין גאט ווירד בשניידן דיין הערץ אונ׳ דאש הערץ דיינש זאאנש צו ליבן גאט דיינן גאט אין דיינן גאנצן הערצן אונ׳ אין דיינר גאנצר זעל דאמיט דוא לעבן מעגישט: ישעיה הנביא שפריכט אים אנגיצוגנן סימ׳ נג״ פס׳ ו׳ כלנו כצאן תעינו איש לדרכו פנינו ויי הפגיע בו את עון כלנו: טייטש מיר אלי וויא שאף האבן גיאירט איין איגליכר אויף זיין וועג האבן מיר גיזעהן אונ׳ גאט האט אן לויפן לאזן אן אין דיא זינדי אונזר אלר׳ ישראל איז איין זולכי פרלורני העררי שנ׳ ירמיה נ׳ פס׳ ו׳ צאן אובדות היה עמי רועיהם התעום הרים שובבים מהר אל גבעה הלכו שכחו רבצם: כל מוצאיהם אכלום וצריהם אמרו לא נאשם תחת אשר חטאו ליהוה נוה צדק ומקוה אבותיהם יי אויך טייטש איינה העררי דער פרלורנן איז מיין פאלק אירי הירטן האבן זיא פראירן גיאאכט אויף דען בערגן האבן

זא זיא קערט פֿון בערג צום היגל זיא האבן פֿרגעסן איר לאגר: אלי דיא זיא אנגטראפֿן האבן
זיא גיפֿרעסן אונ׳ אירי ענגטטיגר טפרעכן איר ווערדן ניט זינדי דרום טון דארום דאט זיא
גזינדיגט האבן אן גאט אין דער וואונג דער גירעכטיגקייט אונ׳ אן דעם גאט דער אירר פֿעטר
הופֿנונג גיוועזן: איר אייני ליבסטן בני ישראל גיאט עט אייך ניכט אלזו אויך דען הייטיגן טאג:
לאזן זיך ניכט בני בליעל אזר אורטן דינקן זיא טון קייני זינדי ווען זיא איינם יהודי לייד אנטון
אונ׳ ווערדן פֿאר דאט דיא יהודים זיך האבן פֿרזינדיגט אן גאט דער אירר פֿעטר האפֿנונג גוועזן:
איך ביט אייך אבר אום דער פֿורכט אונ׳ ליבי גאטט ווילן נעמט אייך ניט פֿיר נקאה צו איבן וויר
אלפי בני בליעל זונדרן אאכט עז וויא דא געלבטט פס׳ ד׳ ה׳ טטיאט הלוך ובכו ילכו ואת יי אלהיהם
יבקשו׃ ציון ישאלו דרך הנה פניהם באו ונלוו אל יי ברית עולם לא תשכח: אויך טייטט גיאנר
אונ׳ וויינינד ווערדן זיא קואן אונ׳ אירן גאט זוכן׃ ציון ווערדן זיא בגערן דער וועג היהער איז
פֿיר אינן קואט אונ׳ פֿיגט אייך צו גאט אוט איינם איביגן בונד דעסן ניאר אער פֿרגעסן ווערדי:
אונ׳ ירמיה לא׳ פס׳ ט׳ בבכי יבאו ובתחנונים אובילם אוליכם אל־נחלי מים בדרך ישר לא יכשלו בה כי
הייתי לישראל לאב ואפרים בכרי הוא: אויך טייטט אוט וויינן ווערדן זיא קואן אונ׳ אוט בעטן
דא וויל איך זיא לייטן איך וויל זיא פֿירן אן דיא בעכי דער וואטר אויך ריכטיגן וועגי זיא זולן ניכט
אנטטויסן דרום דען איך בין דעם ישראל צום פֿאטר אונ׳ אפֿרים איז איין ערטט גבורנר: כל ישראל
איז אייני העדרי דער פֿרלורנן וויא ירמיה טפריכט אונ׳ אלזו אוון בני ישראל זאגן ישעיה נג׳ פס׳ ו׳
כלנו כצאן תעינו איר אלי וויא טאף האבן איר גיאירט אבר אטיח בן דוד איז איר אייגנר הירט
יחזקאל ל״ד פס׳ ו׳ כ״ג אונ׳ דער האט אירי עוונות אונ׳ יסורין אויף זיך גנואן: זו קואי רוא ליבט
ישראל אונ׳ טפריך בבכי ובתחנונים׃ כלנו כצאן תעינו איש לדרכו פנינו ויי הפגיע בו את עון כלנו:
השיבני יי ואשובה כי אתה יי אלהי: אויך טייטט איר אלי וויא טאף האבן גיאירט איין איגליכר אויף
זיין וועג האבן איר גזעהן אונ׳ גאט האט אנלויפֿן לאזן אויף אין (נעמליך דען אטיח) דיא זינדי
אונזר אלר: בקערי איך גאט זו ווערדי איך בקערט דען דוא הער ביטט איין גאט: לאזט
דעכטי חרטה אין אייר הערץ קואן דא דורך איר לב נשבר ונדכה ביקואט איבר אייני עבירות אונ׳
איבר איירן יצר הרע דיא וויל משיח צדקכם איז מחולל מפשעיכם מדכא מעונותיכם אונ׳ איר ביצר
הרע אין ניכט גיאכטיט האבט דא ער דוך אייני חליים איז נושא אונ׳ אייני מכאובות סובל גיוועזן
אונ׳ איר ליבן בני ישראל איך דער איך דיזט באהבה טרייבי בין אויך תועה גוועזן כטה אובר
אונטר דען אומות הארץ אונ׳ האב גיזעהן אויף דרכי עוונות ביצר הרע האב אבר צו הש״י גירופֿן
השיבני ואשובה עם כל ישראל כי אתה יי אלהי אונ׳ האב בחסד הש״י דורך רוח הקודש אין
הערצליכר חרטה ואמונה ערקענט יי הפגיע בו (במשיח) את עון כלנו וגם את עוני: וואול אן איר
ליבסטן בני ישראל לכו ונשובה אל יי כי הוא טרף וירפאני יך ויחבשנו הושע ו׳ פס׳ א׳ אויך טייטט
קואט אונ׳ לאזט אונז ווידרקערן צו גאט דען ער האט אונז צוריסן ער ווירד אונז אויך היילן
ער טלעגט אונ׳ ווירד אונז פֿרבינדן: אונ׳ זולכט דורך משיח צדקנו פֿון דעם גמרא אאגט יתיב
אפתחא דרומי בין עניי סבלי חלאי׳ ער זיצי אין דער ספֿורטן רואי אונטר דען עלנדן דיא
קראנקהייט טראגן דאבי רש״י טרייבט והוא נמי מנוגע דכתיב והוא מחולל מפשעיני וכתי׳ וחלאינו
הוא נשא אויך טייטט אונ׳ ער איז אויך איין גיפלאגטר וויא גטריבן טטיאט ער איז גיקוועלט פֿון
וועגן אונזר זינדי אונ׳ טטיאט גיטריבן אונזר קראנקהייט האט ער גיטראגן׃ איר ליבן יהודים איר
זייט אלי בגלות דפתחא דרומי דען אייר גלות קעאט פֿון רואי הרשעה זו פֿילר ע״ז אונטר דען
אומות

אומות דארונטר איר אין גלות זייט: גלויבט אבר גווים אין הערצליכר תשובה דאש ווארהאפטיג האטיח ביי אייך איז אונ' דורך זייני שטריאן ווירד אייך רפואה ווידרפארן ווען איר אין בכל לבבכם ובכל נפשכם זולכן ווערדט: עז האט גיהייסן איט ישראל ירמיה ל' פ'ס י'ב אנוש לשברך נחלה מכתך: אין דן דינך למזור רפואות תעלה אין לך. אויך טייטש עז איז זער פרדארבן איט דיינר צור ברעכונג גאנץ קראנק איז דייני צרשלאגונג ניאאנד ריכטיט דייני זאכי צור היילונג קיין היילפלאשטר האשטו· אונ' זולכש על רוב עונך ווענן דער מענגי דיינר אייגן אישטאט ווימ אלז באלד דארוף פ'ס י'ר אונ' ט"ו שטיאט אונ' דרויבן אנגפירט: אבר אלהיר ישעיה נ"ג פ'ס ה' זאגן דיא דא תשובה טון בחבורתו נרפא לנו דורך זייני (דעז אשיח דער אונזר קראנקהייט טרוג) שטריאן איז אונז היילונג ווידרפארן: דיזי רפואה אודר היילונג גיאט אויך (פשע ועון) זינדי אישטאט ש'נ פ"ס י'ב ד' אכן חלינו הוא נשא פ'ס ה" והוא מחולל מפשעינו מדכא מעונותינו פ'ס י'ב חטא רבים נשא· איז אלזו דיא רפואה סליחת עון בתשובה בלב חדש ורוח חדשה יחזקאל י"ח פ"ס ל'א ווימ דען קיין רעכטי רפואה קאן און ווארהאפטי פרענדרונג אונ' פרניירונג פארגיאן: אך ליבטטן בני ישראל דורך הערצליכי אמונה אן דיזט ווארט (בחבורתו נרפא לנו) ביקואי איך נאך הערצליכר חרטה לב חדש וטהור אונ' גרוטי שמחה ואהבה צו האלטן אלי מצוות הש"י דימ איר גיבוטן זיין ביקום אויך גרוטי כוח לכבוש יצר הרע: דיזר יצר הרע קאן אין איר ניכט צור הערטשאפט אויך קואן זו לאנג איך דיז ווארט (בחברתו נרפא לנו) דורך רוח הקדוש פעשט בלבבי ביהאלטי·אך ווימ בין איך מודה ליי אלהי ישראל בכל לבבי פאר זיין חסד ווימ בין איך מתפלל אין הערצליכר אהבה פר כל ישראל דאש הש"י זיך וואולי איבר יעקוב ערבארואן אונ' ישראל ווירד ערוויילן (ישעיה י"ד פ"ס א') ער וואלי ערפילן במהרה בימינו וואש ער גזאגט ירמיה ל"ב פ"ס ל"ט וגו' ונתתי להם לב אחד ודרך אחד ליראה אותי כל הימים וטוב להם ולבניהם אחריהם: וכרתי להם ברית עולם אשר לא אשוב מאחריהם להיטיב אותם ואת יראתי אתן בלבבם לבלתי סור מעלי ושׂשׂתי עליהם להיטיב אותם ונטעתים בארץ הזאת באמת בכל לבבי ובכל נפשי: אויך טייטש איך וויל אין געבן איינרלייא הערץ אונ' איינרלייא וועג איך צו פירכטן אלי טאג· אויך דאש אין וואול זייא אונ' אירן קינדרן נאך אינן: אונ' איך וויל איט אינן אאכן איינן איביגן בונד דאש איך ניכט וויל אבלאזן אינן גוטש צו טון אונ' וויל אייני פורכט געבן אין איר הערץ דאש זיא ניכט פון אירוייכן אונ' איך וויל איך איבר אינן פרייאן אינן גוטש צו טון אונ' וויל זיא פפלאנצן אין דיזש לאנד גיטרייליך פון אייגש גאנצן הערצן אונ' פון איינר גאנצן זעלן:

דאש אלז איז נוך ניט זו הערליך ערפילט אונ' ווירד אלזו גיוויש נך ערפילט ווערדן גלייך ווימ אויך דאש ירמיה ל"ג פ"ס ו' וגו' שטיאט הנני מעלה לה ארוכה ומרפא ורפאתים וגליתי להם עתרת שלום ואמת: והשיבותי את־שבות יהודה ואת־שבות ישראל ובניתים כבראשונה· וטהרתים מכל־עונם אשר חטאו־לי וסלחתי לכל־עונותיהם אשר חטאו־לי ואשר פשעו בי והיתה לי לשם ששון לתהלה ולתפארת לכל גויי הארץ אשר ישמעו את־כל הטובה אשר אנכי עשה אותם ופחדו ורגזו על כל־הטובה ועל כל־השלום אשר אנכי עשה לה: אויך טייטש זיהי איך וויל גינעזונג אונ' גיזונדהייט איבר זיא ברינגן אונ' וויל זיא גזונד אאכן אונ' וויל אינן אופנבאר אאכן איין איברפלוס דעז פרידנש אונ' דער ווארהייט: אונ' איך וויל דאש גיפענגניס יהודה אונ' דאש גיפענגניס ישראל ווענדן אונ' וויל זיא בויאן ווימ פון אנפאנג· אונ' וויל זיא רייניגן פון אלר אישטאט דמאיט זיא ווידר איך גזינדיגט האבן אונ' וויל אינן פרגעבן אלי אישטאט דמאיט זיא ווידר איך גזינדיגט אונ' איברטרעטן האבן

אונ'

אונ׳ זיא זולן איר זיין צו איינם פריליכן נאמן אונ׳ צום פריד אונ׳ צור לירדי ביי אלן פעלקרן
אויף ערדן דיא דא הערן ווערדן אלי דאס גוטי דאס איך אינן טוא אונ׳ זיך ענטזעצן אונ׳ ערציטרן
ווערדן איבר אלי דאס גוטי אונ׳ איבר אלי דען פרידן דען איך אינן טאפי: דיזיז אל פיל אנדרס
מער וואס פון גאולות ישראל גיווייזאגט וואודרן דאס וירד אליס נאך ערפילט ווערדן׳ אונ׳
המלך המשיח דער צופאר האט גיהייסן היורא ומנוגע איין אויזעציגר אונ׳ גיפלאגטר פון וועגן
דער זינדן ישראל דער וירד אלז דען זיך אטכיל ערלייגן ירום ונשא וגבה מאוד ישעיה נ״ב פ״ס י״ג
אילט אין זיין כבוד נוך פרבורגין אבר אלז דען וירד עס הייסן (ישעיה נ״ב פ״ס י׳) חשף יי את־זרועו
קדשו לעיני כל־הגוים וראו כל־אפסי ארץ את־ישועת אלהינו: אויך טייטש גאט האט אופגבארט
זיינן היילגן ארם פיר דען אויגן אלי פעלקר אונ׳ עז זעהן אלי ענדי דער ערדן דאס הייל
אונזרש גאטש: הש״י וירד אים (למשיח) מחלק זיין ברבים׳ ואת עצומים יחלק שלל תחת אשר
הערה למות נפשו ואת פושעים נמנה והוא חטא רבים נשא ולפושעים יפגיע ישעיה נ״ג פ״ס י״ב׳
דאס איזט טייטש ער (משיח) וירד דיא שטארקן אויז טיילן צור בייטי דארום דש ער האט
ענטבלעזט צום טוט זייני זעל אונ׳ איז אונ׳ דען איבל טעטרן גיצעלט אונ׳ ער האט דיא זינדי פילר
גיטראגן אונ׳ פיר דיא איבלטעטר וירד ער בעטן: ער המלך המשיח וירד דיא אומות אונ׳ דאס
מלכות הרשעה צו טאייסן בשבט ברזל ככלי יוצר ינפצם תהליב׳ פ״ס ט׳ אויך דיא בני ישראל
דיא ניכט וואלן רעכטי תשובה טון ווערדן אומקומן שנ׳ עמוס ט׳ פס׳ י׳ בחרב ימותו כל חטאי עמו
האמרים לא תגיש ותקדים בצדינו הרעה אויך טייטש דורך דאס שווערט ווערדן שטערבן אלי
גאטלוזי איינש פולקש דיא זאגן עס וירד ניכט גילאנגן אונ׳ אנקומן אויף אונז דאס אונגליק דא
זעלבסט שפריכט הקב״ה פערנר ביום ההוא אקים את־סכת דויד הנופלת וגדרתי את־פרציה
והרסתיו אקים ובניתיה כימי עולם: למען יירשו את־שארית אדום וכל־הגוים אשר נקרא שמי
עליהם נאם יי עשה זאת: אויך טייטש אן דעם זעלביגן טאג ווערדי איך אויף ריכטן דיא היטי
דויד דיא גיפאלני אונ׳ פיר ציינן אירי ליקן אונ׳ איר צוריזנש אויף ריכטן אונ׳ זיא בויאן וויא פור
צייטן: דא עס ערשט האט גיהייזן ישעיה נ״ט פ״ס ב׳ אירי זינדן האבן טרענונג גיאאכט
צווישן אייך אונ׳ איירן גאט וגו׳ זו ווירדש הערנאך הייסן ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב
נאם יי׳ אויך טייטש עז קעמט צו ציון דער ערלעזר אונ׳ צו דענן דיא אומקערן פון דער זינדי אין
יעקב: אך וויא הערליך ווירדש אלז דען שטעהן בשוב יי את שיבת ציון היינו כחולמים אז ימלא
שחוק פינו ולשוננו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל יי לעשות עם אלה: הגדיל יי לעשות עמנו היינו
שמחים: שובה יי את־שבותנו כאפיקים בנגב: הזרעים בדמעה ברנה יקצרו: הלוך ילך ובכה
נשא משך הזרע בא־יבא ברנה נשא אלמותיו: גיטריי איז גאט דער עס פרהייסן האט דער ווירדש
אויך טון צו זיינר צייט אמן:

איר ליבסטן בני ישראל איך ביט אייך נעמט דיז כתב פון איר הקטון ניכט איבל איך האבש
אין הערצליכר ליבשאפט גטאן אונ׳ אייך גשריבן אונ׳ געהי גאר ניכט דארוף אום אייך צו פרפיהרן
דאס איר זולט ח״ו עבודה זרה ביגעהן אודר ערלים ווערדן זונדרן נור איר זולט ווארהאפטיג
תשובה טון אונ׳ סליחה ביקומן אונ׳ דאז דיא גאולה צו ישראל קומן מעגי.
במהרה בימינו אמן:

שלום על כל ישראל אמן׳

Ha 179

Nga 96. Q

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-1192015415-1401409059-19/fragment/page=0011

Callenberg.

Nga.96.a

Be
3521

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-1192015415-1401409059-19/fragment/page=0012

מכתב אהבה

אל כל אסירי התקוה המיחלים

און אלי בני גלות ישראל דיא אויף דיא גאולה ווארטן

מין הערצליכר ליבטאפט גיטריבן :

לראש שנת תסג לפ"ק

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-1192015415-1401409059-19/fragment/page=0013